

Francuska je usvojila potpunu zabranu acetamiprida – posljednjeg iz skupine neonikotinoida odobrenih u EU.

Автор(и): Растителна заштита

Дата: 16.08.2025 Брой: 8/2025

Francuski predsjednik Macron potpisao je zakon koji konačno zabranjuje ponovno uvođenje pesticida acetamiprida, za koji se okrivljuje masovni uginuća pčela, izvještava France 24. Aktivna tvar acetamiprid slabi imunološki sustav pčela i remeti njihovu reprodukciju, ali je štetna i za druge korisne vrste. Istodobno, francuski poljoprivrednici suočavaju se s ozbiljnim izazovom zaštite svojih usjeva od sve većeg broja štetnika posljednjih godina, tijekom kojih je EU provodila politiku smanjenja uporabe pesticida.

Zakon je objavljen u službenom glasilu vlade 12.08. (utorak), nakon što je Ustavno vijeće, najviši sud u zemlji, poništio spornu odredbu o ponovnom uvođenju acetamiprida. Sud je naveo da insekticidi poznati kao neonikotinoidi predstavljaju "rizike za ljudsko zdravlje" i da su neustavni jer krše pravo na život u uravnoteženom i zdravom okolišu, zajamčeno državnom Poveljom o okolišu.

Kritičari zakona, usvojenog u srpnju u donjem domu parlamenta, tvrde da je proguran na brzinu bez dovoljne rasprave. U početku je vlada namjeravala obnoviti uporabu pesticida kako bi pomogla poljoprivrednicima u kontroli sve većeg broja štetnika, ali je više od dva milijuna ljudi u Francuskoj potpisalo peticiju protiv toga, što je preokrenulo ravnotežu u korist pristaša zakona za ukidanje kemijske tvari. Glavni poljoprivrednički sindikat usprotivio se odluci suda i ponovno pozvao na njezinu reviziju u ime poštene konkurencije s europskim kolegama, budući da se u drugim zemljama EU insekticid primjenjuje legalno, iako pod određenim uvjetima.

Zove se "ubojica pčela", ali opasan je i za druge kukce

Acetamiprid je sintetički insekticid razvijen 1980-ih i korišten u poljoprivredi od 1990-ih, posebno u ratarskim usjevima poput uljane repice i krumpira, voćnjacima, vinogradarstvu i cvjećarstvu. Kao i svi neonikotinoidi, djeluje na živčani sustav kukaca. Oprašivači se ne samo da truju, već mnogi od njih trpe i dugotrajna oštećenja, poput poremećene orijentacije i reprodukcije. Acetamiprid je istovremeno kontaktni i sistemski insekticid, što znači da se kemikalija širi biljnim tkivom, a unose je i biljojedi kukci koji zapravo nisu štetnici.

Organizacije za zaštitu potrošača dugo pozivaju na potpunu zabranu insekticida, čije je odobrenje u EU produženo do 2033. godine. Kontaminacija voća i povrća pesticidom porasla je više nego trostruko posljednjih godina, a prskanje se još više povećalo nakon zabrane drugih neonikotinoida, prema podacima nevladine organizacije Foodwatch iz 2023. Prema studiji, ostaci su pronađeni u 2,1% svih testiranih uzoraka hrane 2012. i u 7,4% 2021. godine. Slatke trešnje, tikvice, patlidžani, špinat i paprike, zajedno s jabučastim voćem (jabuke, kruške), koštičavim voćem (marelice, trešnje, breskve), grožđem, bobicama, rajčicama, paprikama, krastavcima i zelenom salatam, često su bili kontaminirani.

Provedene su brojne znanstvene studije o utjecaju uporabe te kemijske tvari na okoliš i zdravlje. Nedavna studija Sveučilišta u Hohenheimu u Stuttgartu pokazala je da je acetamiprid više od 11 000 puta toksičniji za određene kukce nego što je naznačeno propisanim testovima osjetljivosti, na primjer na medonosne pčele. Niz terenskih, stakleničkih i laboratorijskih pokusa analizirao je učinke acetamiprida na razne stjenice. One su široko rasprostranjene i, osim što oštećuju povrtnu i voćnu usjevu, također su izvor hrane za ptice i beskralješnjake.

Zašto se poljoprivrednici u Francuskoj ne slažu s odlukom Ustavnog vijeća

Francuska je najveći proizvođač šećerne repe u EU, a usjev je sve više pogođen virusnim bolestima koje prenose lisne uši, koje su vektori raznih ekonomski važnih bolesti.

U praksi, od 2018. francuskim proizvođačima nije dopušteno koristiti acetamiprid, koji se koristi protiv lisnih uši u šećernoj repi, a također je dobra alternativa piretroidima, koji imaju visok rizik od razvoja rezistencije.

Acetamiprid je dio programa zaštite bilja drugih zemalja Europske unije (EU), a njegovi zagovornici tvrde da je francuskim poljoprivrednicima potreban kako bi im pomogao u natjecanju s europskim kolegama.

Istodobno, u zemljama poput Njemačke, gdje je proizvodnja šećerne i krmne repe također značajna, trenutno se u hitnim slučajevima primjenjuje Uredba (EZ) br. 1107/2009, koja poljoprivrednicima dopušta korištenje insekticida do 120 dana. Od proljeća 2024. poljoprivrednici tamo mogu koristiti sredstvo za zaštitu bilja i u uljanoj repici i krumpiru, a voćari u proizvodnji jabuka.

Situacija u Francuskoj pokazuje složene izazove regulacije pesticida, gdje se sukobljavaju interesi poljoprivrednika, environmentalista i znanstvenika. Rasprava oko acetamiprida pokazuje da odluka o odobrenju pesticida često ovisi o pažljivom balansiranju ekonomskih interesa s rizicima za zdravlje i okoliš.